

OBJEKT
OBRAZ
OTISK

PETR JOHANUS

PAVEL MUTINSKÝ

BERENIKA OVČÁČKOVÁ

Koláž, asambláž, objekt... Doba tomu nepřála...

Měl jsem radost, když jsem se po dlouhých letech setkal v létě roku 2008 v hudebním klubu Carpe Diem na Vinohradech s bývalým spolužákem Petrem Johanusem. Podstatnou část večera jsme neplánovaně strávili u barového pultu, ačkoliv sami dva, přesto v bouřlivé diskusi o umění. S Petrem to ani nebylo možné jinak, byl prostě takový - živelný, hlasitý, zanícený vypravěč, ale hlavně člověk s širokým kulturním rozhledem a bohatými životními zkušenostmi. Položil mi zdánlivě banální otázku: „Co maluješ?“ Považoval jsem ji za pouhou zdvořilostní a předpokládal, že mu postačí moje stručná, vyhýbavá odpověď: „Ani nevím, mám nějakou tvůrčí krizi.“ Okamžitě zaslaveně reagoval: „To není vůbec špatný stav. Když si tu krizi uvědomuješ, tak to znamená, že jsi musel být před tím dlouho tvůrčí.“

Velkou radost jsem měl z dalšího setkání v podvečer 23. srpna 2015. Datum vím přesně, neboť toho dne končila moje autorská výstava v Praze v Nové síni. Nejméně polovina z celkového počtu vystavených obrazů už byla zabalena a připravena ke zpětnému transportu, když se náhle mezi dveřmi výstavní síně objevil Petr, který už z dálky volal: „Berenika mi říkala, jdi se tam honem podívat, dneska už to končí a je to skvělé. Tak jsem tu. Dřív jsem to bohužel nestihl.“ Některé obrazy, již zabalené, jsme opět rozbalovali.

Snad největší radost jsem měl po vernisáži Petrovy (v pořadí druhé) retrospektivní výstavy uskutečněné v září roku 2015 v Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, kdy jsem měl poprvé možnost ve větší šíři vnímat (na jednom místě soustředěnou) jeho volnou tvorbu, obdivovat, kromě jiných artefaktů, pozoruhodné výsledky práce s nalezenými předměty. Bavilo mě identifikovat bizarní fragmenty, které implantoval do jiných s chirurgickou přesností, záměrně je pospojovat tak, aby navozovaly asociace, probouzely fantazii, přinášely nové funkce nebo tvořily nové významy. Umím si představit, touto tvůrčí etapou jsem si v sedmdesátých letech také prošel, jak při zajímavém nálezu se zrychlil tep i dech a v mozku se probudí asociace na principech vytržení z kontextu či proměny role. Tvůrce objektů pracuje totiž podobně jako básník a nezřídka se sám stává vizuálním poetou.

Už ani nevím, kdo z nás dvou tehdy první vyslovil nahlas nápad o společné výstavě nás dvou a Bereniky, jisté je, že to bylo společné přání.

Petr Johanus se zapsal do kontextu české plastiky jako autor objektů a asambláží, výtvarník se smyslem pro laskavý osobitý humor a uměleckou nadsázku. Nezaměnitelný styl jeho práce vedoucí k jisté uhlazenosti projevu má několik příčin. Tkví především v řemeslné poctivosti příznačné pro absolventa studia tvorby nábytku a exaktních restaurátorských technologií a také v jeho arteficiálním zaměření s pedantským smyslem pro dokonalost.

Berenika Ovčáčková je respektovanou osobností současné české grafické tvorby. Ctí generacemi ověřené grafické metody, především techniku leptu a serigrafie, ale nebrání se ani novým médiím a také experimentuje, kombinuje techniky a bourá zažitá stereotypní mantinely disciplin. Svůj, už tak dost náročný grafický projev, ještě v jakési protiváze podrobuje velmi odvážné zkoušce, grafický list prolne s pop-artovou koláží dekorační tapety, rozetne jej odvážným gestem a ono to jako celek nejen že obstojí, ono to znamenitě funguje. Jindy, téma ověřené grafikou, zpracuje i technikou malířskou. Svůj tvůrčí potenciál v současném digitálním věku stále obohacuje o další výtvarné zkušenosti, pracuje s computerem, hledá nová grafická tvarosloví, využívá rastrování autotypickou sítí, používá fragmenty znaků, bohaté škály struktur až po záměrnou digitální pixelizaci. Její práce tak získávají postmoderní tvář. Vážný a kritický obsah posouvá k alegorii, satyře a grotesce. Způsob jejího sdělení je přinejmenším stejně důležitý jako naléhavost předávané zprávy.

Všichni tři autoři jsme při našich osobních rozhovorech dospěli ke shodě, že pro každého z nás v jeho tvůrčích začátcích bylo velkým dobrodružstvím poznání české umění šedesátých let. Studijních pramenů bylo v období normalizace velmi poskrovnu a těch několik čísel časopisu Výtvarné umění z první poloviny šedesátých let si každý, kdo je vlastnil, schraňoval a nedal z ruky. V tomto ohledu bychom mohli oba Berenice závidět vedení tatínkem Eduardem Ovčáčkem, který v první polovině šedesátých let jako sochař, grafik a kolážista patřil k průkopníkům informelu a udržoval kontakty s protagonisty pražských Konfrontací, především s Vladimírem Boudníkem. Podpora jejich rodičů - výtvarných umělců byla pro mladou výtvarnici nepochybně stejně důležitá jako další odborná studia na pražské Akademii výtvarných umění.

Pro Petra „zlatá šedesátá“ znamenala především příklad jeho předchůdců, mistrů asambláží: Libora Fáry, Vladimíra Preclíka, Zbyňka Sekala a Jana Švankmajera.

Moje vážnější začátky se datují rokem 1974. Pod vedením mého prvního učitele jsem prošel etapou hladké valérové malby, záhy jsem však podvědomě pocítoval absenci další dimenze a to byla cesta ke kombinování technik a k experimentování s nejrůznějšími materiály. Poučen posurrealistickým okruhem pražské umělecké školy jsem tvořil práce na pomezí malby, kresby, koláže a asambláže, často vzájemnou kombinací. Nechal jsem se opájet informelními postupy, vrstvil jsem laky, tiskl strukturální grafiku a tvářil se ve své ulité spiklenecky, neboť v době mého překotného profesního rozmachu nevládlo ve společnosti klima úplné názorové tolerance a to vedlo (nejen u mne) k lehké tvůrčí schizofrenii. Jedna část mojí tvorby byla veřejně prezentována, druhá část se zásahy autocenzury raději neobjevovala u zápočtů na fakultě, nevystavil jsem ji ani oku umělecké jury, tudíž ani veřejnosti. Z nostalgie jsem nyní některá tato starší díla vyňal z depozitáře a zařadil do tohoto výstavního souboru, některá z nich jsou vystavena v Plzni poprvé, některá zcela poprvé.

Ačkoliv jsme všichni tři vystavující autoři naprosto svébytnými výtvarníky, které nespojuje společné téma, ani snad potřeba tvořit skupinu, přesto je na této výstavě znatelný společný estetický názor a shodný pohled na formální stránku tvorby. Charakterizuje jej kombinování výtvarných disciplin nebo alespoň překračování jejich hranic. A jak už to přirozené v umění bývá, ke shodnému názoru a porozumění vedou rozdílné cesty.

Petr Johanus

(1957, České Budějovice - 2016, Praha)

Odborná studia:

Střední uměleckoprůmyslová škola, Praha (arch. Oldřich Skalík)
Specializační studium konzervátorství, Moravské Muzeum, Brno
(Doc. Jiří Zelinger)

tvůrce objektů a asambláží, restaurátor památek užitého umění
s licencí Ministerstva kultury ČR se specializací na historický
mobiliář, intarzii a dřevořezbu

Autorova volná tvorba se dřevem se vyvíjela více než třicet let paralelně s jeho restaurátorskou profesí. Jedna činnost vyrůstala z druhé, vzájemně se doplňovala a prolínala. Náročné restaurátorské úkoly především pro památkové ústavy a muzea ho přivedly k mistrovské umělecko-řemeslné technice zpracování dřeva (včetně intarzie a markerie) a také k detailnímu poznání jiných tradičních oborů, jako je umělecké kovářství, pasířství, zámečnictví, polychromie, pozlacování, zpracování kůže, papíru atd. Nutnost technologicky přesné práce pro záchranu vzácných historických předmětů ho přivedla k nebývalé pečlivosti a trpělivosti, k pokoře a respektu ke všem formám přírodního materiálu i k fortelu předků. Na tomto základu stavěl vlastní uměleckou tvorbu: hravou, dobře vypointovanou, vyvěrající z jeho přirozeného naturelu pozitivního a veselého člověka, velkého vypravěče a dychtivého objevovatele. Fantazie ho vedla nejen k autorskému tvarování, ale i k nacházení tajných příběhů odložených doslouživších věcí, jimž dával nečekané nové humorné souvislosti. Tvůrčí svoboda až provokace, volnost a radost z neomezených možností tvořitele mu kompenzovala serióznost restaurátorské řehole.

(PhDr. Daniela Karasová, historička umění a designu, kurátorka sbírek nábytku Uměleckoprůmyslového muzea v Praze)

V českém výtvarném umění má obdobně orientovaná tvorba svoji dobrou tradici, zejména v díle surrealistů (využívajících tzv. objects trouvés - nalezené předměty, osvobozené ze svých původních vztahů) a jejich pokračovatelů v rámci hnutí informelu či české grotesky. Mistry asambláží a objektů ready-made byli například Zbyněk Sekal, Libor Fára, Vladimír Preclík nebo Jan Švankmajer, patří sem i světově proslulé koláže Jiřího Koláře. Petra Johanause spojuje s výše zmíněnými autory to nejpodstatnější: bezbřehá imaginace a poetické linie materializovaných básní.

(doc. PhDr. Jiří T. Kotalík, CSc., historik umění, vysokoškolský pedagog)

Samostatné výstavy (výběr):

- 1983 - Hvězdárna a planetárium, České Budějovice
- 1984 - Muzeum středního Pootaví, Strakonice (s Václavem Johanusem)
- 1987 - Malostranská Beseda, Praha (s Miroslavem Trejtnarem)
- 1988 - Malá výstavní síň, Liberec (s Václavem Johanusem)
- 1993 - Galerie U Zlatého koníčka, Praha
- 1994 - Galerie Dílo, Olomouc (s Václavem Johanusem)
- 2008 - Galerie Chodovská tvrz, Praha (s Václavem Johanusem a Davidem Johanusem)
- 2009 - Galerie u Zlatého slunce, Týn nad Vltavou (s Václavem Johanusem a Davidem Johanusem)
- 2009 - Galerie Carpe Diem, Praha
- 2014 - Prácheňské muzeum, Písek
- 2015 - Jihočeské muzeum, České Budějovice

Kolektivní výstavy (výběr):

- 1988 - ÚLUV, Praha (Sport v umění)
- 1991 - Obecní dům v Praze (Užité umění '91)
- 1993 - Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy (Kov a šperk)
- 1994 - Muzeum skla a bižuterie, Jablonec nad Nisou (Kov a šperk)
- 1995 - Mnichov - Německo (Užité umění z Prahy)
- 2000 - Galerie Hrozen, České Budějovice (Šperk)
- 2002 - Mánes, Praha (300. salon kresleného humoru, j. h.)
- 2009 - Zlín (Minisalon - Filmové klapky; též 2011, 2012)
- 2013 - Galerie 9 - Vysočanská radnice, Praha
- 2014 - Studio Bubeč, Praha - Řeporyje (Art Safari 27)
- 2014 - Chodovská tvrz, Praha (55 let ÚBOK a hosté)

Zastoupení ve sbírkách:

Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Poštovní muzeum v Praze, soukromé sbírky v ČR a Švýcarsku

Hodně obehnaná, obroušená deska Vladimíra Mišíka
překližka, lak, brusný kotouč, kov, papír, tisk, 51 x 51 cm, 2008

Zvonice
dřevo, lak, kov, v. 97,5 cm, 2014

Zdravice L. Fáy
dřevo, překližka, kov, olejomalba, lak, v. 51 cm, 2016

Pavel Mutinský, Mgr.

(1957, Nebřeziny/Kralovice)

Odborná studia:

Střední uměleckoprůmyslová škola, Praha

Pedagogická fakulta, Plzeň

(akad. mal. Vladimír Havlic, Doc. Milan Hes, Prof. Josef Šteffel)

malíř, grafik, grafický designer

www.pavelmutinsky.cz

Autorova malířská tvorba prošla čtyřmi jasně vymezenými tématickými cykly: 1) Město a civilizace - město vidí existenciální optikou, jako pulzující gigantickou aglomeraci (Plíce velkoměsta, Soumrak nad městem). Využívá efektů noční iluminace, obrazovou plochu poznamenává záření světél neonů, pohyby lidí, reflektorů a linie žhnoucích koncovek automobilů (Město v červeném světle neonů, Návrat z víkendů, Konečná stanice). V malbě střídá jemnou a vysokou strukturu; aby dosáhl expresivnějšího účinku volí rastry, fragmenty písma a značek, vyhýbá se však laciné popisnosti. Jeho obrazy působí naléhavostí sdělení, i když si současně zachovávají jistou dávku poetična, neboť i krása může být naplněna určitou jedovatostí, aby působila jako výstraha. 2) Figurální tvorba, především ženský akt (Okno pokoje, Spánek, Tropiccká noc), 3) Variace na známá díla známých autorů - díla cituje, interpretuje, nově zpracovává a posouvá časoprostorově jinam, ukazuje možné varianty, podrobuje analýze, jakoby stíral nános dobového prachu (Velká Gioconda, Variace na Velázquez, Snídaně v trávě). 4) Svět Orientu - absolvoval četné pracovní cesty na Blízký a Střední východ, do Afriky a jihovýchodní Asie, tato prostředí jeho tvorbu silně ovlivnila (Marrákeš, Fez, Brána do mediny), v jistém smyslu se svými obrazy z velkoměst opět vrací k civilizační tématice (Taxi - Hong Kong, Avenue Bourguiba). Člen Svazu českých výtvarných umělců, po roce 1989 člen Unie výtvarných umělců Plzeň.

(Vybráno z úvodních textů katalogů: doc. Milan Hes, CSc., vysokoškolský pedagog, Vladimír Procházka, výtvarný publicista)

Samostatné výstavy (výběr):

- 1983 - Obrazy a drobné malby, OKS Centrum, Plzeň
- 1986 - Obrazy, Prelatura - zámecký sál, Klášter Plasy
- 1987, 1988, 1989 - Obrazy, Dílo ČFVU, Galerie Červené srdce, Plzeň
- 1991 - Obrazy, Divadlo J. K. Tyla, Plzeň
- 1991, 1992, 1993 - Obrazy, Dílo ČFVU, Galerie Červené srdce, Plzeň
- 1994 - Obrazy, Festival Václava Hraběte, Zámek Hořovice
- 1999 - Obrazy z Orientu, Plzeňská radnice
- 2001 - Obrazy z Orientu, Galerie 21, Plzeň
- 2015 - Čtyřicet let malířské tvorby, Nová síň, Praha
- 2016 - Čtyřicet let malířské tvorby, Prelatura - zámecký sál, Klášter Plasy

Kolektivní výstavy (výběr):

- 1989 - Salon '89, Výstaviště, pavilon D, Plzeň
- 1990 - Mladé profily, Galerie výtvarného umění, Cheb
- 1991 - Buntspecht 1991, Zwiesel, Německo
- 1992 - Frühjahrsmesse, Frankfurt nad Mohanem, Německo
- 1992 - Buntspecht 1992, Zwiesel, Německo
- 1992 - Herbstmesse, Frankfurt nad Mohanem, Německo
- 1993 - Frühjahrsmesse, Frankfurt nad Mohanem, Německo
- 1994 - Fünf pilsener Maler, Palais Palfy, Vídeň, Rakousko, (s Jiřím Kovařikem, Zdeňkem Živným a dalšími)
- 1995 - Frühjahrsmesse, Frankfurt nad Mohanem, Německo
- 2000 - Salon 2000, Průmyslový palác, Praha
- 2012 - První salon umění - malba, DOX Centre for Contemporary Art, Praha
- 2013 - Selekce, Průmyslová hala Knupp, Praha, (s Jiřím Načeradským a jeho žáky)
- 2015 - Farben & Formen, Glasmuseum, Frauenau, Německo
- 2015 - Vivat Plzeň, Nová radnice, Weiden, Německo
- 2017 - Vladimír Havlic a okruh přátel Nebřezin, Prelatura - zámecký sál, Klášter Plasy
- 2018 - Pfingstausstellung 2018, Aula der Sophie und Hans Scholl Realschule Weiden, Německo

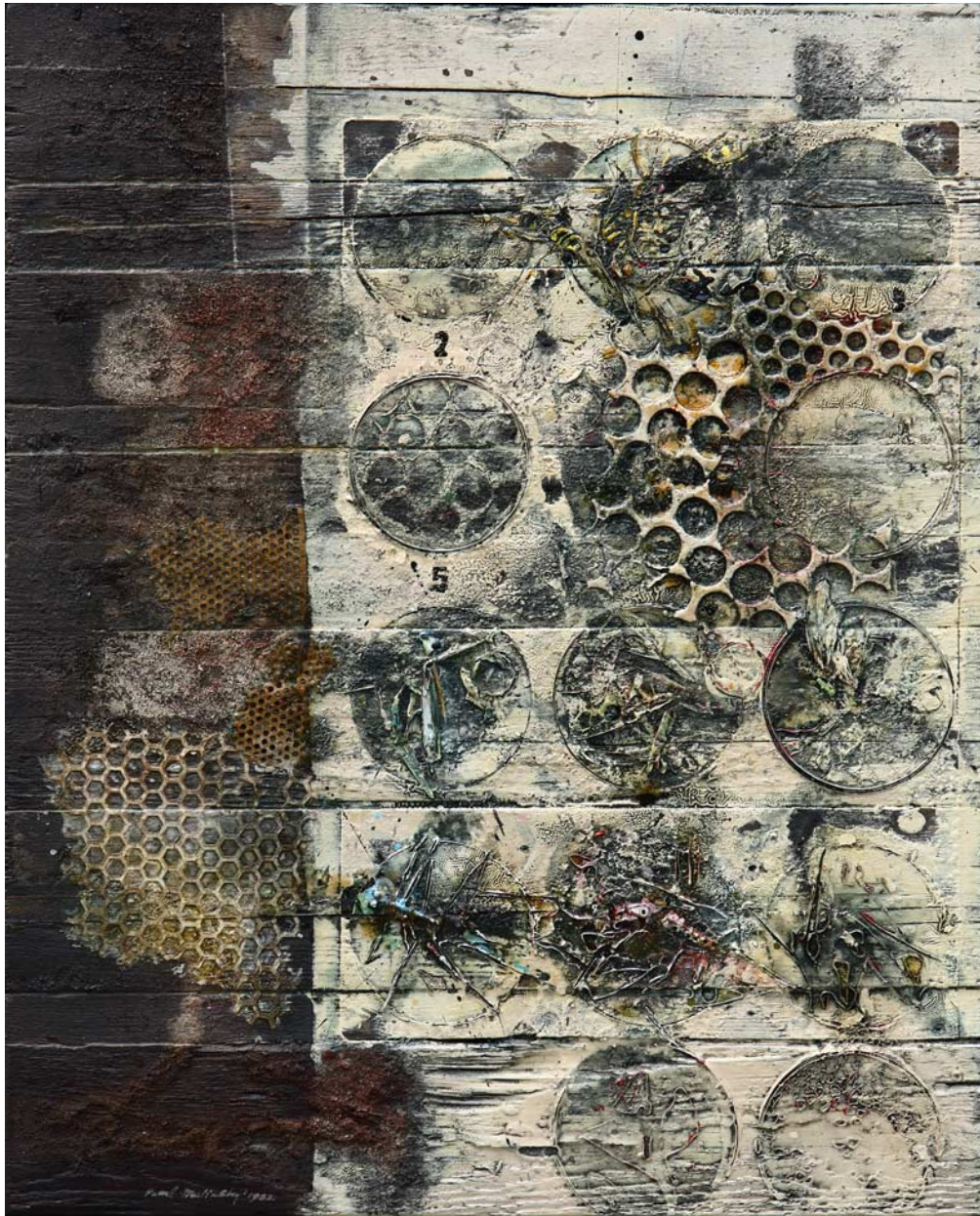
Ocenění:

2003 - Celostátní cena Josefa Liboslava Zieglera - ocenění autorské činnosti: Cena za významné zásluhy o českou tvorbu

Zastoupení ve sbírkách:

Galerie Neeltje Twiss, Haag (Nizozemí), soukromé sbírky v ČR, SR, Německu, Rakousku, Švédsku a USA

Od vyhynutí ke znovuzrození
olej, email, laky, papír, dřevo, 80 x 60 cm, 1982

Nádraží na předměstí
olej, plátno, 100 x 90 cm, 1988

Transfer neznámou megapolí
olej, plátno, 100 x 95 cm, 2018

Berenika Ovčáčková, akad. mal.

(1964, Ostrava)

Odborná studia:

Akademie výtvarných umění, Praha
(Prof. Ladislav Čepelák, Doc. Dalibor Chatrný)

grafička, malířka

<http://hollar.cz/umelci/ovcackova-berenika-2/>

<http://hollar.cz/product-category/ovcackova-berenika/>

Ve výtvarné tvorbě se zabývá především grafikou (hlubotisk, sítotisk a počítačová grafika & digitální tisk), malbou a koláží. V grafických listech (na rozdíl od jejích maleb) expresivitu rukopisu nahrazují odkazy na estetiku pop-artu a od abstraktních motivů (akryly z 90. let) se autorka přesouvá k práci s figurálními motivy. Typická pro její tvorbu je vážnost promíchaná se sklonem ke grotesce, sarkasmu a ironii. Grafické listy vytváří rozličnými kombinacemi technik (např. lept a koláž), experimentuje s tradičními i moderními grafickými technikami, táhne k barevné i tématické nadsázce (zejména v serigrafii z let 1998–2002). Ve snaze přiblížit se současnému zdigitalizovanému světu využívá též počítačového zásahu do jinak hladkých linií, což vyústilo do záměrného přiznání pixelizace. Tento postup později transformovala do formy různě strukturovaných rastrových ploch. Redukce barvy na pouhou černou a bílou i střídání rozvinutí námětu umožňuje autorce soustředit se na téma lidské intimity, které je i bez velkých efektů dostatečně nosné.

„Domnívám se, že právě rozpor týkající se lidské touhy vidět ve viděném i to, co vidět není, tj. svobody vidění a představitivosti, je jedním z důležitých témat, kterými se Berenika Ovčáčková zabývá ve svých současných grafických cyklech, jakými jsou například Grafické momentky či Mementa. Právě v nich se ideálně propojuje forma a obsah díla - autorčin zájem o figuru a záznam situací, v nichž se nachází - a její snaha o civilní pojetí, jehož podstatou není lpění na efektech a na detailech, ale znovuprožívání času a zakoušení mezních situací. ... Jsou to jakési paměťové záznamy, u nichž se s postupem času vytrácí jasný příběh, ostrost a určitost sdělení, a místo nich nastupuje dojem čehosi uplynulého a fatálně ztraceného. Stejně ztraceného a ztrácejícího se jako příběhy a osudy lidí, na které postupně zapomínáme, jejichž příběhy přesto zůstávají přítomny v naší kolektivní paměti jako nepominutelné memento.“

(Mgr. Martin Mikolášek, kurátor výstav, ředitel SUŠ v Ostravě)

Samostatné výstavy (výběr):

- 1992 - Hebraikon, soubor akrylových maleb na papíře, Muzeum města Ostravy
- 1993 - Grotesky, soubor barevných leptů, Galerie Fronta, Praha
- 1994 - Dvě malířky (spol. s Janou Popelkovou), akrylové a temperové malby, Galerie U Řečických, Praha
- 1995 - Faust a Faustroll, soubor temperových maleb na papíře, Knihkupectví Paseka, Praha
- 1997 - Grotesky, soubor barevných leptů, Radnice - Gotický sál, Hranice na Moravě
- 2000 - Příběhy jen tak, kolorované xeroxové tisky a serigrafie, Dům umění, Opava
- 2000 - Cesta, soubor serografií z let 1999 - 2000, Česká spořitelna, Ostrava
- 2002 - Deset let grafické práce, GVU Ostrava, Galerie umění Karlovy Vary - Letohrádek Ostrov, Galerie Hrozen České Budějovice
- 2004 - Serigrafie, Oblastní galerie, Liberec
- 2006 - Serigrafie, České centrum, Brusel
- 2006 - Jablko od stromu (s Eduardem Ovčáčkem), grafika, Galerie Vltavín, Praha
- 2007 - Grafika, serigrafie, počítačová grafika & digitální tisk, Galerie Magna, Ostrava
- 2017 - Minilegendy, akryl, serigrafie, počítačová grafika & digitální tisk, Galerie Synagoga, Hranice na Moravě

Kolektivní výstavy (výběr):

Grafika roku (každoročně od r. 1994, Praha), Inter-Kontakt-Grafik (putovní výstava, Evropa), Současná česká serigrafie (Ostrava, Praha, Opava, Hradec Králové, Banská Bystrica, Merano/Itálie), SČUG Hollar (v Galerii Hollar i mimo ni, např. Obecní dům v Praze, Národní technické muzeum v Praze, Zámecká galerie Holešov, Muzeum v Litoměřicích, Rabasova galerie v Rakovníku), Smalt Art (Ostrava), bienále Petit Format de Papier (Nismes, Arlon, Brusel/Belgie)

Ocenění:

- 1991 - Cena města Vichy - Deuxième Triennale Mondiale D'estampes, Chamalieres, Francie
- 1994 - Bronzová medaile - II. Triennale netradiční a avantgardní grafiky, Praha
- 1996 - Cena GVU Ostrava - I. Bienále současné české grafiky, Galerie Chagall, Ostrava
- 2001 a 2005 - Čestné uznání v kategorii A - Grafika roku 2000 a 2004, Praha
- 2006 - Cena Nadace ČFU v kategorii digitální grafika - Grafika roku 2005, Praha

Zastoupení ve sbírkách:

Galerie výtvarného umění v Ostravě, Galerie umění Karlovy Vary, Oblastní galerie v Liberci, Nadace Český fond umění, Sběrka české serigrafie na Fakultě umění Ostravské univerzity, Musée du Petit Format (Nismes), soukromé sbírky doma i v zahraničí

Dívka motýl
serigrafie, papír, 100 x 70 cm, 2000

Amorek
serigrafie, papír, 70 x 100 cm, 2001

Bruneta
lept, koláž, papír, 60 x 84 cm, 1992

Katalog vydala Unie výtvarných umělců Plzeň, z.s. u příležitosti výstavy „Objekt, obraz, otisk“
Galerie Jiřího Trnky, náměstí Republiky 40, Plzeň, 28. 6. - 29. 7. 2018
Kurátor výstavy, úvodní text: Mgr. Pavel Mutinský
Fotografie: Mgr. Miroslav Matoušek (str. 5,6,7,9,10,11), František Řezníček (str. 13,14,15) a archivy autorů
Návrh obálky, grafická úprava, tisk: Abadan s.r.o., Jiráskova 440/13, Plzeň, atelier@abadan.cz
Náklad: 300 výtisků

ISBN 978-80-905400-5-7

